

Świadome uczestnictwo w celebracji Eucharystii

Wstęp

Liturgia jest szczytem, do którego zmierza działalność Kościoła, i jednocześnie jest źródłem, z którego wypływa cała jego moc (KL 10). Ta konstatacja soborowa wskazuje na nierozzerwalną więź, jaka istnieje między celebracją misterium zbawienia i życiem ludzi ochrzczonych. Oni, będąc dziećmi Bożymi przez wiarę i chrzest, schodzą się razem, aby w różnych czynnościach liturgicznych uobecniać sakramentalnie niepowtarzalne misterium paschalne Chrystusa. Ono celebrowane w liturgii jest źródłem uświęcenia wierzących.

Ochrzczeni, uczestnicząc w celebracji Eucharystii, przez słuchanie słowa Bożego oraz pożywanie ciała i krwi zmartwychwstałego Kyriosa, wchodzą w najpełniejszą na ziemi koinonię z Nim. Jej przeżywanie przez uczestników celebracji mszalnej wymaga pogłębionej świadomości, oświeconej wiarą. Uczestnictwo świadome jest istotnym warunkiem owocnego przeżywania celebracji zbawczych czynów wcielonego Syna Bożego (KL 11). Ta świadomość obejmuje właściwe rozumienie liturgii i sensu jej celebrowania przez Kościół, oraz rozumienia sposobu angażowania się uczestników w tę świętą akcję.

1. Istota liturgii

Świadome uczestnictwo w liturgii zakłada właściwe jej rozumienie, zwłaszcza liturgii mszalnej¹. Liturgia jest darem Boga dla ludzkości. Najpierw ten dar był wydaniem, a następnie celebracją². To wydarzenie to samoudzielanie się Boga w Trójcy Świętej jedynego. Dokonuje się ono najpierw między Trojgiem. Każda Osoba Boska jest darem i przyjmowaniem. Przez stworzenie człowieka Bóg wszedł w relację z nim. Stworzył go na swój obraz i podobieństwo (Rdz 1,27). Niewierność człowieka wobec Stwórcy stała się „błogosławioną winą”, że ją odkupił tak wielki Odkupiciel³. Tym jedynym Zbawicielem świata jest Wcielone Słowo.

Przez wcielenie Syn Boży przyjął postać sługi, stając się podobnym do ludzi (Flp 2,7). Ojciec w swoim wcielonym Synu odnalazł zniekształcone oblicze człowieka, który ukrywał się przed Nim. Zbawienie człowieka jest wyrazem kenozy miłości Bożej. Jej szczytowym momentem było wejście Boga-Człowieka w śmierć człowieka. Ukrzyżowany Chrystus zaofiarował mu swoje niezniszczalne życie. Warunkiem jego przyjęcia jest zgoda na wejście w Jego śmierć z miłości. Ta bowiem niszczy śmierć spowodowaną grzechem człowieka i inicjuje życie wieczne. Jezus przez swoją śmierć zwyciężył śmierć ludzką. Dał człowiekowi swoje życie. A ono polega na uczestnictwie w chwale zmartwychwstałego Kyriosa.

Jezus Chrystus oddał się w ręce grzeszników, którzy zaprowadzili Go na krzyż.

¹ T. Sinka, *Zarys liturgiki*, Gościńkowo-Paradyż 1988, s. 173

² Zob. J. Corbon, *Liturgia źródło wody życia*, tł. A. Foltńska, Poznań 2005, s. 24-45.

³ Zob. *Exultet, Święte Triduum Paschalne*, Pallottinum 1999, s. 35.

Ukrzyżowany wcielony Syn Boży trzeciego dnia zmartwychwstał. Tajemnica paschy wcielonego Syna Bożego jest wydarzeniem niepowtarzalnym w dziejach świata. Ale to niepowtarzalne misterium udzielania się Zbawiciela ludziom jest celebrowane. Liturgia, jako Opus Dei, stanowi sakramentalną aktualizację zbawczych ingerencji Boga. W wymiarze historiozbawczym urzeczywistnił je w pełni wcielony Syn Boży, który umarł i zmartwychwstał. Skutkiem Jego paschy jest odkupienie wszystkich ludzi i uwielbienie przez nich, razem z Chrystusem w miłości Ducha Świętego, Ojca niebieskiego.

2. Kościół jako communio celebryje liturgię

Dzieło zbawienia dokonane przez Chrystusa kontynuuje Kościół⁴. Naturę i misję Kościoła opisał Sobór Watykański II za pomocą obrazów biblijnych (KK 6). Jest on jak owczarnia, w której pasterzem jest Chrystus (J 10,1-15; 1 P 5,4); jest jak rola Boża (1 Kor 3,9), na której Kościół jest wybraną winnicą w Chrystusie, prawdziwym krzewem winnym (Mt 21,33-43) i prawdziwą winoroślą (J 15,1-5). Kościół jest też budowlą Bożą (1 Kor 3,9), której kamieniem węgielnym jest Chrystus (Mt 21,42; Dz 4,11; 1 P 2,7). On jest jedynym fundamentem tej budowli (1 Kor 3,11). Kościół jest prawdziwym Jeruzalem i naszą matką (Ga 4,26; Ap 12,17), także Oblubienicą Chrystusa. A Jego miłość do Kościoła Oblubienicy jest wzorem i modelem miłości małżeńskiej (Ef 5, 21-33).

Święty Paweł uczył, że Kościół jest Ciałem Chrystusa. W tym ciele Jego życie rozlewa się na wierzących. To ciało jest budowane mocą sakramentów chrztu i Eucharystii. Przez chrzest, zanurzający w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa, dokonuje się wszczepienie w Niego jako Głowę tego duchowego organizmu. Komunia eucharystyczna urzeczywistnia tę jedność z Chrystusem najpełniej. Pozostający we wspólnocie z Nim tworzą żywą wspólnotę między sobą⁵. Ochrzczeni są „wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem [Bogu] na własność przeznaczonym, abyście ogłaszali dzieła potęgi Tego, który was wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła, wy, którzyście byli nie-ludem, teraz zaś jesteście ludem Bożym, którzyście nie dostąpili miłosierdzia, teraz zaś jako ci, którzy miłosierdzia doznali” (1 P 2, 9-10).

Kościół jako wspólnota, przez Chrystusa uczestniczy we wspólnocie Trójcy Świętej⁶.

Apostołowie i założona przez nich pierwotna wspólnota eklezjalna żyli świadomością komunii trynitarnej⁷. Ta świadomość kształtowała wrażliwość braterską. „Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących. Żaden nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne. (...). Nikt z nich nie cierpiał niedostatku, bo właściciele pól albo domów sprzedawali je i przynosili pieniądze [uzyskane]

⁴ Cz. S. Bartnik, *Dogmatyka katolicka*, t. II, Lublin 2003, s. 31-32.

⁵ S. Pié - Ninot, *Wprowadzenie do eklezjologii*, Kraków 2002, s. 29-30.

⁶ J. Ratzinger, *Pielgrzymująca wspólnota wiary. Kościół jako komunია*, Kraków 2003, s. 67; W. Kasper, *Kościół jako wspólnota. Refleksja nad eklezjologiczną ideą przewodnią Soboru Watykańskiego II*, „Communio” 6 (1986), s. 26-42.

⁷ Jan Paweł II, *Kościół jako komunია po Pięćdziesiątnicy* (5.2.1992), n. 3, w: *Katechezy Ojca świętego Jana Pawła II. Kościół*, Kraków-Ząbki 1999, s. 88.

ze sprzedaży, i składali je u stóp Apostołów. Każdemu też rozdzielano według potrzeby” (Dz 4, 32-35). Wierzący miłowali Chrystusa i w Nim miłowali się wzajemnie. Ich miłość, zakorzeniona w miłości Wcielonego Słowa, ma odniesienie do źródła miłości, to znaczy do komunii Osób Boskich. Z niej czerpie swój kształt i nadprzyrodzony charakter⁸. Ta miłość stała się zasadą życia, organizacji i rozwoju Kościoła. Ciągłe jest „warunkiem zbawczego posłannictwa Kościoła, czyli «aby i oni stanowili jedno, jak My stanowimy jedno (...), aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał» (J 17, 26). Jej sakramentalnym wyrazem jest Eucharystia. W niej Kościół się urzeczywistnia i objawia jako wspólnota⁹.

3. Świadome uczestnictwo

Świadome uczestnictwo daje pewność, że ochrzczeni uczestnicy celebracji Eucharystii doświadczają w niej, dzięki wierze, obecności Chrystusa. On w liturgii wykonuje swą misję kapłańską ku uświęceniu ludzi i uwielbieniu Ojca w Duchu Świętym (KL 7). *W naszych czynnościach liturgicznych nic nie jest ważniejsze od tego, że w sposób niewidzialny, lecz rzeczywisty, działa tu Chrystus przez swojego Ducha*¹⁰. Uczestnicy celebracji mszalnej, dzięki formacji liturgicznej, zyskują coraz pełniejszą świadomość, że obecność zmartwychwstałego Pana dokonuje się we mszy św. na wiele różnych sposobów (KL 7). W sposób szczególny i wzniosły jest On obecny w ofierze mszy św. pod postaciami eucharystycznymi, także wtedy, gdy są one przechowywane w tabernakulum, zwłaszcza dla Komunii świętej chorych, oraz dla adoracji przez wiernych¹¹. Skutecznym znakiem obecności zmartwychwstałego Pana jest Kościół gromadzący się w Jego imię na celebrację misterii zbawienia i modlitwę. Chrystus jest obecny i działa w osobie przewodniczącego celebracji mszalnej (KL 7). On na mocy otrzymanych święceń został posłany, aby działać w Kościele, pozostając w sakramentalnym utożsamieniu się z Chrystusem. Ten związek z Najwyższym Kapłanem nowego przymierza wyraża się nade wszystko w żywej wierze kapłana, a uwidacznia w jego szatach liturgicznych, w miejscu, jakie zajmuje podczas celebracji oraz w słowach, które wypowiada¹².

Chrystus jest obecny w swoim słowie, głoszonym w zgromadzeniu liturgicznym. Słowo Boże budzi i umacnia wiarę. Jest wyjaśniane w homilii. Uczestnicy liturgii winni być wobec niego posłuszni i przyswajając je z wdzięcznością. Świadomość tej formy obecności zmartwychwstałego Pana objawia się w godnym wyglądzie księgi słowa Bożego i miejscu jego głoszenia, także w postawie lektora, który żyje świadomością, że jest proklamatores orędzia zbawienia wobec współwyznawców¹³.

Pogłębianie świadomości uczestników celebracji mszalnej jest ułatwione dzięki

⁸ Jan Paweł II, *Kościół tajemnicą komunii zbudowanej na miłości* (15.1.1992), n. 3, w: *Katechezy Ojca świętego...*, s. 82.

⁹ Jan Paweł II, Encyklika *Ecclesia de Eucharistia* (17.04.2003), Watykan 2003, nr 1.

¹⁰ Jan Paweł II, List apostolski *Vicesimus quintus annus*, w *dwudziestą piątą rocznicę ogłoszenia konstytucji soborowej o świętej liturgii* (04.12.1988), Rzym 1988, nr 10.

¹¹ Zob. R. Pierskała, *Pozamszalny kult Chrystusa w Eucharystii w posoborowej reformie liturgicznej*, Opole 2008.

¹² Jan Paweł II, List apostolski *Vicesimus quintus annus...*, nr 7.

¹³ Tamże.

językowi narodowemu w liturgii¹⁴. Ich świadomość kształtują też teksty mszalne, zwłaszcza dziewięciu nowych anafor, wielu nowych oracji i prefacji¹⁵. Permanentne wychowanie liturgiczne jest szansą na właściwe zrozumienie prawdy, że ochrzczeni uczestnicy celebracji Eucharystii wraz z wyświęconym szafarzem są jej celebranssem. Liturgię bowiem celebruje cała wspólnota eklezjalna, zjednoczona ze swoją Głową. Natomiast czynności liturgiczne dotyczą poszczególnych członków zgromadzenia liturgicznego zależnie od stopnia święceń, oraz postanowień prawa liturgicznego (por. KKK 1140). Konieczne jest pogłębianie wiedzy liturgicznej przez katechezy mistagogiczne, zwłaszcza odnośnie do właściwego rozumienia sensu znaków i symboli liturgicznych.

Zakończenie

Świadomość liturgiczna manifestuje się w jedności zgromadzenia liturgicznego. Liturgia ma być komunią z Bogiem i celebracją Jego obecności. „Lud katolicki ma prawo do tego, żeby Ofiara mszy świętej była sprawowana bez jakichkolwiek zmian, w pełnej zgodności z nauczaniem Magisterium Kościoła. Wspólnota katolicka ma wreszcie do tego prawo, żeby święta Eucharystia była celebrowana w sposób, który by ją ukazywał jako rzeczywisty sakrament jedności, wobec czego należy wykluczyć wszelkie braki i postawy, które mogłyby powodować podziały”¹⁶.

¹⁴ Zob. K. Matwiejuk, *Msza św. w języku ojczystym*, „Anamnesis” 62 (2010), s. 85-89.

¹⁵ Zob. J. Stefański, *Modlitwy eucharystyczne w posoborowej reformie liturgicznej*, Gniezno 2002; A. Rojewski, *Modlitwy eucharystyczne w mszale Pawła VI*, w: *Studia liturgiczno-pastoralne I* (Opole) 1988, s. 143-151; S. Czerwik, *Prefacje o misteriach Chrystusa w Mszałe rzymskim Pawła VI*, Warszawa 1986.

¹⁶ Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Instrukcja *Redemptionis Sacramentum*, O zachowywaniu i unikaniu pewnych rzeczy dotyczących Najświętszej Eucharystii, Poznań 2004, nr 12.